

16 / JARO 2016

ČTVRTLETNÍK PRO OBNOVU
ČESKÉ FILANTROPIE

UMĚNÍ DAROVAT

THE ART
OF GIVING

EFEKTIVNÍ
FILANTROPIE

↓ EDITORIAL

Vážení a milí čtenáři,
téma efektivit v dárcovství se prolíná posledními čísly našeho časopisu jako příslovečná červená nit. Aby ne, když jde o téma skutečně důležité. Jak v našem exkluzivním rozhovoru říká Charlie Bresler: „*Chceme, aby lidé pochopili, že jejich štědrost může mít daleko větší dopad, když si zvolí vysoce efektivní charitativní organizace – takové, které pomáhají těm nejchudším s rozmyslem a na základě důkazů a průzkumů.*“ Tomuto tématu se tak věnujeme nejen v rozhovoru se skutečnou osobností světové filantropie, ale i v rubrice *Rukověť filantropa*. V ní zase Pavel Gruber z organizace *Lékaři bez hranic* sděluje svou zkušenost s efektivitou v neziskovém sektoru.

Tomu se věnujeme i v našem tématu, v němž jsme se zaměřili na *Nové výzvy neziskového sektoru*. Každý rok se totiž vynořují nové problémy, na které je potřeba reagovat, a vedle už zavedených programů se objevují i zcela nové projekty, které stojí za pozornost. V poslední době se nejvíc mluví především o uprchlících, ale ti nejsou jediným novým tématem, se kterým se české neziskovky potýkají.

V *Příběhu* vás seznámíme s Arnoštem Rolným, oděvním „Tomášem Baťou“. Vynikající podnikatel expandoval do celého světa včetně africké Casablanky. Pro své zaměstnance založil například i podnikovou nadaci, z níž se vyplácely peníze rodině při tragickém úmrtí pracovníka či prostředky pro zaměstnance, kterým se stala nějaká nehoda – požár rodinného domu, povodeň a podobně. Není divu, že od něj lidé neodcházeli ke konkurenci.

Přejeme vám příjemné, inspirativní čtení a krásné a pohodové jaro.

Leoš Kyša
šéfredaktor

Jiří Bárta
ředitel Nadace Via

P. S. Toto je poslední číslo *Umění darovat*, které mi bylo ctí připravovat. Bohužel mi jiné projekty nedovolí nadále se mu věnovat se vší energií, kterou si tento úžasný časopis zaslouží. Doufám, že příští šéfredaktor jej posune zase o kus dál.

Leoš Kyša

ELEKTŘINOU PRO CHARITU

Z provozu elektrárny získal finance na charitu. Zakladatel a ředitel obecně prospěšné společnosti Energeia Marek Černocký věnoval 15 let profesního života stavbě vodní elektrárny ve Štětí, aby z jejího provozu v budoucnu získal finance na charitu. To se mu podařilo a nyní manželé Černočtí spolupracují třeba s dětským hospicem Klíček nebo s domácím hospicem Cesta domů. Podporují i osobní asistenci psychologů v rodinách. Organizují také přednášky z mnoha vědních oborů. Letos s partnery pozvali do Prahy na Vysokou školu ekonomickou italského profesora Luigina Brunioho z Fakulty ekonomických a politických věd univerzity LUMSA v Římě.

V dánské metropoli Kodani se v březnu otevřel první supermarket s potravinami, které jsou v běžných řetězcích určeny na vyhození. Obchod nazvaný WeFood prodává veškeré své zboží o 30 až 50 procent levněji než běžné prodejny a jde především o výrobky s prošlou záruční dobou. „WeFood je **první supermarket svého druhu** v Dánsku a snad i ve světě. Cílí nejen na lidi s nízkými příjmy, ale i na všechny, kdo jsou znepokojeni množstvím potravinového odpadu, který v této zemi denně vzniká,“ říká Per Bjerre z neziskové organizace, která bojuje s plýtváním potravinami a stojí i za projektem WeFood.

Vodafone spouští spolu s českou neziskovou organizací *Mimo domov* **projekt na podporu dívek z dětských domovů.** Za 500 podpisů pod iniciativou *HeForShe* zaplatí Vodafone ČR jedné dívce víkendový kurz, který ji připravuje na důležité situace samostatného života. Projekt je součástí lokální kampaně celosvětové iniciativy *HeForShe*, ke které se Vodafone připojil loni v červnu. Každý rok opustí dětské domovy v České republice asi 1000 dětí, téměř tři čtvrtiny z nich ale skončí na ulici nebo v záchranných institucích, jako jsou úřady poskytující dávky, azylové domy či neziskové organizace.

Televize Nova a Nadace Nova se rozhodly podpořit projekt pro nezaopatřené děti v Ugandě s názvem *Life 4 kids - Uganda*. Cílem projektu je najít dlouhodobé sponzory, kteří budou pravidelně zasílat **finanční pomoc dětem v Ugandě** a dají jim tak naději na lepší budoucnost. Za tímto účelem odvysílala TV Nova speciál Koření, představila projekt ve Snídani s Novou a od pondělí 29. února spustila televizní spoty.

Blíží se padesáté výročí zrození legendárního všeuměla Járy Cimrmana. Filip Smoljak by se rád dočkal toho, že se audiovizuální přenosy Cimrmanových her budou na internetu šířit legálně. Za pozastavením volného šíření děl často bývá potenciál finančního výnosu v budoucnosti. Piráti proto navrhují majitelům kopírovacího monopolu na dílo Járy Cimrmana, což jsou především autoři cimrmanovských her a jejich dědicové, aby vyčíslili částku, za kterou jsou ochotní jednotlivá díla uvolnit. Piráti následně hodlají potřebnou částku vybrat prostřednictvím crowdfundingu a získat tak **peníze na „Cimrmana pro lidi“** symbolicky přímo od lidí. Filipu Smoljakovi náleží osmina autorských práv. Výtěžek z užití této části se rozhodl věnovat filantropické Nadaci Via.

TŘÍKRÁLOVÁ SBÍRKA LETOS VYBRALA 96 021 315 KČ. NEJVÍCE SE VYBRALO V OLOMOUCKÉ ARCIDIECÉZI (24 795 790 KČ), BRNĚNSKÉ DIECÉZI (22 300 347), OSTRAVSKO-OPAVSKÉ DIECÉZI (14 920 585) A DIECÉZI KRÁLOVÉHRADECKÉ (14 592 995). BĚHEM TŘÍKRÁLOVÉHO KONCERTU PAK LIDÉ POSLALI 38 686 DMS VE VÝŠI 1 102 551 KČ.

BRESLERŮV EFEKTIVNÍ ALTRUIZMUS

TEXT: KATEŘINA SOUDKOVÁ, FOTO: DAVID LEVENE, OXFAM A ARCHIV CHARLIEHO BRESLERA

Charlie Bresler přistupuje k filantropii velmi prakticky a rád vidí konkrétní výsledky. Jako výkonný ředitel organizace The Life You Can Save se zaměřuje především na problém extrémní chudoby a propaguje efektivní altruismus. V našem rozhovoru jsme mluvili o tom, jak si jej představuje a proč zvolil právě tuto cestu.

4

Studoval jste historii, máte doktorát z psychologie, založil jste kliniku stresových poruch a byl jste i ředitelem obchodu s oblečením. Jak jste se vlastně přes to všechno dostal k filantropii? Začínal jsem jako politický aktivista, když mi bylo mezi devatenácti a šestadvaceti lety, ovšem pak jsem ztratil důvěru ve vývoj hnutí, jež by zajistilo udržitelný vývoj, který by zohledňoval nerovnováhu bohatství ve světě nebo i jen ve Spojených státech. Poté jsem se věnoval množství věcí, které neměly nic společného s nerovnováhou bohatství nebo politickou či sociální změnou. Ale v roce 2008, po svých 58. narozeninách, jsem se rozhodl, že se musím vrátit ke své největší vášni – pomoci těm nejchudším. A tak jsem odešel ze světa byznysu, složil jsem předsednictví ve velké soukromé společnosti a hledal jsem tu nejlepší cestu, jak pomoci. Četl jsem tehdy dílo Petera Singera (*australský filozof, zakladatel organizace The Life You Can Save, pozn. aut.*) a napsal jsem mu e-mail. No, a od té doby se filantropii věnuji naplno.

Co považujete za neaktuálnější problém, kterému je potřeba se věnovat? Je to právě extrémní chudoba?

Vlastně ano. Tedy, myslím si, že největší problém světa je hrozba ekologické katastrofy. A hned poté jaderné zbraně. Ovšem nevím, jak se postavit k těmto problémům tak, abych měl pocit, že můžu něco změnit. Na boji proti extrémní chudobě mi přijde tak přitažlivé to, že můžeme zachraňovat životy a zmenšovat utrpení právě teď. A to i když tu není žádný projekt dlouhodobě udržitelného vývoje, který by se zabýval důvody nerovnoměrného rozdělení bohatství, což by samozřejmě bylo ideální.

Pomoci těm nejchudším se věnuje i organizace The Life You Can Save, ve které jste výkonný ředitel. Proč jste si vybral právě ji?

Měl jsem prostě rád jejího zakladatele Petera Singera. Četl jsem jeho knihy a – ač se nepovažuji za utilitaristu – jeho logika mi přišla lákavá. Měl jsem pocit, že jeho pověst by mohla zrychlit růst organizace a moje obchodní zkušenosti a počáteční

5

„Na boji proti extrémní chudobě mi přijde tak přitažlivé to, že můžeme zachraňovat životy a zmenšovat utrpení právě teď,“ říká Charlie Bresler.

kapitál by mohly být k užtku také. Navíc jsem možnost spolupráce s Peterem bral jako mimořádnou poctu.

Co je hlavním cílem vaší organizace?

Považujeme se především za vzdělávací charitu. Jen málo lidí si skutečně zjišťuje, kam posílá své peníze. My se snažíme předávat informace co nejširšímu publiku; chceme, aby lidé pochopili, že jejich štedrost může mít daleko větší dopad, když si zvolí vysoce efektivní charitativní organizace – takové, které pomáhají těm nejchudším s rozmyslem a na základě důkazů a průzkumů. Myslím si, že TLYCS hraje důležitou roli v postupné změně přístupu k dobročinnosti, a doufám, že za patnáct let uvidíme celkovou revoluci v tom, jak lidé smýšlejí a mluví o tom, co to znamená darovat na charitu.

Jaký je rozdíl mezi vaším projektem a ostatními charitativními organizacemi? Čím se lišíte?

TLYCS je taková meta-charita, což znamená, že nepůsobíme přímo na místě, ale vydáváme seznam nejlepších světových

charitativních organizací zabývajících se pomocí těm nejchudším a pomáháme je propojit s dárci. Přímou spolupracujeme se šestnácti vybranými partnerskými organizacemi, které provádějí výzkumy a velmi efektivně pracují na tom, aby zlepšily životy těch nejchudších. Takže se lišíme od většiny charit šíří záběru naší pomoci a podporou konkrétních organizací.

Proč jste se rozhodli pro tento „meta-způsob“? Nebylo by lepší rovnou založit takovou organizaci, která efektivně pomáhá přesně podle vašich standardů?

Kvalitní organizace tu jsou, ale pro potenciální dárci může být i jen prostý počet možností, kam darovat, zahlcující. Snažíme se jim to usnadnit a neustále hledáme kreativní způsoby, jak co nejlépe předat výsledky práce a výzkumu našich charit a jak masově rozšířit myšlenky efektivní filantropie. Jsou tu i další podobné organizace, jako je třeba *Giving What We Can* – ty ale pracují intenzivněji a nesnaží

ROZHOVOR →

se o masový marketing tak jako my. Naše velká výhoda je, že mezi našimi zaměstnanci jsou lidé, kteří jsou na neziskový sektor netypicky zkušení a silně orientovaní na byznys. Za pouhé dva roky stoupli provoz na našich stránkách osmkrát. A s větší podporou budeme moci dosáhnout k výrazně více lidem se stále lepším obsahem. Nedávno jsme spustili novou sekci na našich stránkách, kde mohou dárci prozkoumat řadu humanitárních témat a najít zde vysoce efektivní ověřené charity, které pracují v oblasti, která je zajímavá.

Věříme, že tím můžeme nadchnout mnoho nových dárců – lidí, kteří se mohou zajímat o prevenci HIV/AIDS nebo o ženské otázky – kteří by jinak tu pravou charitu neměli šanci najít.

Mluvil jste o šestnácti prověřených organizacích, které podporujete. Jak rozhodujete o tom, které charity si zaslouží vaše doporučení?

Nejsme primárně organizace pro hodnocení charit. Využíváme práci expertů, jako jsou GiveWell, kteří provádějí rozsáhlé srovnávání a hodnocení dobročinných organizací, k tomu, abychom si zodpovědně vybrali. A všem šestnácti bychom bez váhání sami přispěli.

Jedna z organizací, jež si vysloužily doporučení TLYCS, je Oxfam, která se snaží zajistit přístup k pitné vodě i v těch nejdlehlších oblastech.

Přejdeme k tzv. efektivnímu altruismu, který propagujete – co to vlastně je?

Je to hnutí, které propaguje použití rozumu a výzkumů, aby se optimalizovaly způsoby, jakými můžeme zlepšovat svět. Efektivní altruismus se liší od toho tradičního tím, že se zaměřuje na to, jak zachránit co největší množství životů s penězi, které máme k dispozici. Pro některé z nás, mě nevyjímaje, je to velmi odlišný způsob přemýšlení o charitě. Proto se snažíme mít pro dárců všechna data a čísla dostupná skrze interaktivní nástroje, které jim ukážou potenciální efekt jejich daru. Nedávno jsme spustili *Kalkulačku dopadu* – zadáte do ní částku vašeho daru a počítač vám ukáže, co váš dar může pomoci koupit pro chudé po celém světě skrze každou z našich šestnácti charit. Také máme interaktivní *Darovací kalkulačku*, která uživateli ukáže, kolik může pohodlně darovat na základě částky, kterou zadá jako svůj zdanitelný příjem.

6 Snažíte se především informovat a pomáhat dárcům, aby jejich příspěvky byly využity co nejúčinněji. Dokázal byste poradit i samotným organizacím, jak zvýšit jejich efektivitu?

Myslím si, že je obecně kladen příliš velký důraz na režijní náklady a zanedbává se skutečný efekt. Má rada je, aby se i ostatní organizace více zaměřily právě na efekt a aby si velmi dobře zanalyzovaly a pohlídaly, jaký účinek jejich peníze

PRACOVAT NA TOM, ABY SE SNÍŽILO UTRPENÍ A ZACHRAŇOVALY ŽIVOTY, JE VELIKÁ ČEST.

vlastně mají. Věřím, že například u nás každý dolar, který lidé darují přímo TLYCS, dokážeme zhodnotit na tři až čtyři dolary pro námi doporučené charity, čímž tvoříme pro dárců velký pákový efekt.

V TLYCS usilujete o to dávat potřebným, co ale práce pro TLYCS dává vám?

Rád říkávám, že moje práce na mě působí tak, jako by ten život, který zachraňuju, byl můj vlastní. Pracovat na tom, aby se snížilo utrpení a zachraňovaly životy, je velká čest. Většinu svého života jsem se zaměřoval pouze na své dvě krásné děti, svou úžasnou ženu a na svůj vlastní blahobyť. Teď jsem našel práci, která je skutečně smysluplná i nad rámec zajištění vlastní rodiny. Pořád moc rád trávím čas se svými dětmi a svou ženou, rád chodím na túry, jsem rád v přírodě, ale nechtěl bych strávit veškerý čas těmito činnostmi, aniž bych něco dělal pro druhé.

Jaké jsou vaše plány na další roky?

Během příštích několika let plánujeme rozšířit počet lidí, kterým dokážeme zprostředkovat čím dál smysluplnější obsah, plánujeme lepší webové stránky a lepší aplikace. Chceme dát lidem osobnější zpětnou vazbu ohledně účinnosti jejich darů, a tím je motivovat, aby dávali víc a efektivněji. Také chceme, aby mohli lidé sdílet svojí aktivitu se svými

přáteli a známými. A v neposlední řadě chceme, aby lidé – místo toho, aby jen pasivně přijímali naše doporučení – byli sami schopni mezi sebou jednoduše mluvit o tom, co považují za příležitost k darování a co pro ně jsou činnosti, které obohacují ostatní. Popravdě, moje návštěva v České republice loni v září mě vedla k tomu, že o tom posledním bodu přemýšlím čím dál víc. Jedna část mého plánu je proto návrat do České republiky, abych se naučil něco dalšího od skvělých lidí, které jsem zde potkal. X

Charlie Bresler nám poskytl rozhovor během návštěvy Prahy. Nebyl tu poprvé a podle svých slov určitě ne naposledy.

CHARLIE BRESLER (1949)

Dlouho se pohyboval v akademickém prostředí. Nejprve vystudoval historii na New York University. V té době také aktivně vystupoval proti válce ve Vietnamu. Magisterský titul získal v oboru sociální studia a učitelství na Harvardu a studium završil v roce 1984 doktorátem z klinické psychologie na Clarkově univerzitě. Poté sedm let vyučoval behaviorální medicínu na Kalifornské vysoké škole odborné psychologie a založil při ní kliniku úzkostných a stresových poruch. Poté změnil obor a na popud svého přítele z dětství odešel v roce 1993 do společnosti Men's Warehouse, která se zabývá prodejem pánského oblečení. Zde ho čekala strmá kariéra; připravoval tréninkové programy, vedl personální oddělení a marketing a nakonec se stal generálním ředitelem. V roce 2008 však svou funkci opustil a zůstal ve firmě pouze coby poradce. O tři roky později se přidal k australskému filosofovi Peteru Singerovi a vydatnou finanční podporou mu pomohl vybudovat organizaci *The Life You Can Save*. Dnes v ní je výkonným ředitelem a práci pro organizaci se věnuje naplno. Žije ve Washingtonu se svou ženou Dianou a má dvě děti.

NOVÉ VÝZVY NEZISKOVÉHO SEKTORU

TEXT: KATEŘINA SOUDKOVÁ, FOTO: ČLOVĚK V TÍSNI

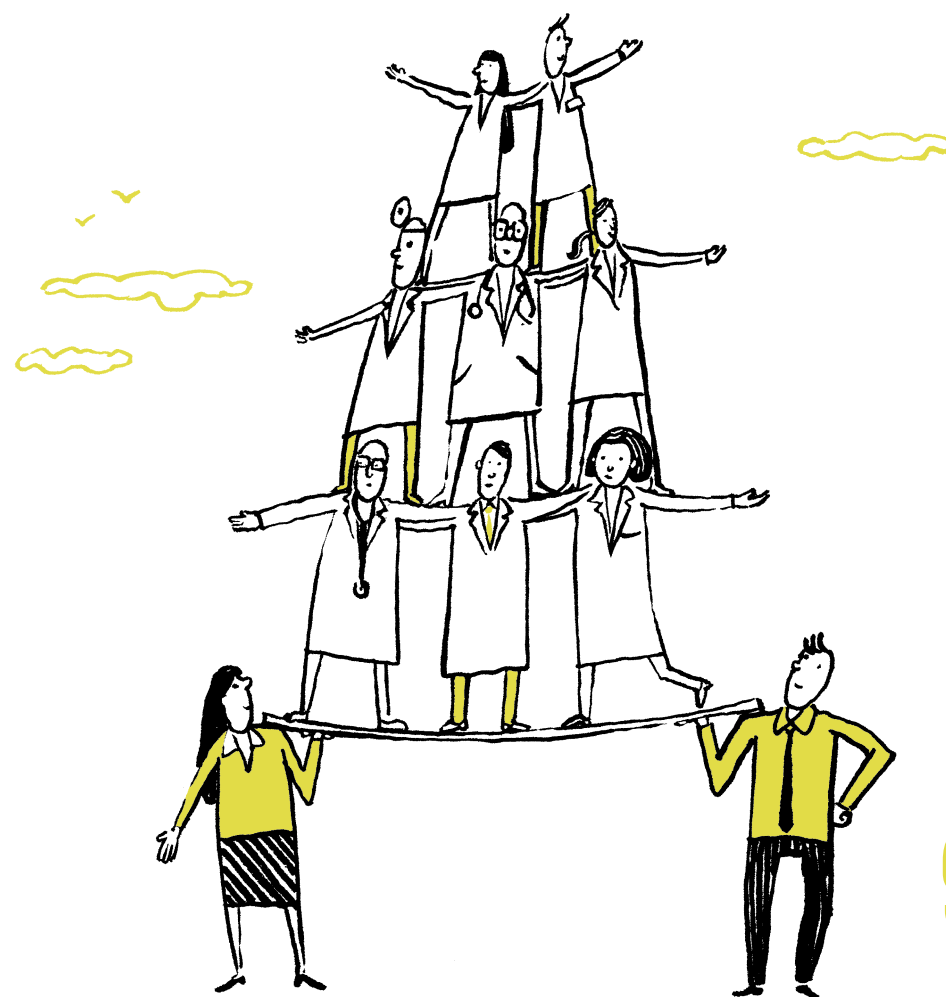
Každý rok se vynořují nové problémy, na které je potřeba reagovat, a vedle už zavedených programů se objevují i zcela nové projekty, které stojí za pozornost. V poslední době se nejvíc mluví především o uprchlících, ale ti nejsou jediným novým tématem, se kterým se české neziskovky potýkají. Co teď tedy hýbe neziskovkami, kde je pálí nedostatek peněz a co chystají na tento rok?

8

Uprchlíká krize je v posledních měsících tématem číslo jedna. Není divu – situace v Sýrii je považována za nejhorší humanitární krizi posledních let. Mnoho organizací pořádá sbírky, vysílá dobrovolníky na pomoc lidem na úterku a pomáhá řešit situaci na přeplněných hranicích či nově na řeckých ostrovech. „Hodně se o tom mluví, ale špatně se s tím pracuje, protože ohledně uprchlíků panují různorodé emoce,“ říká Barbora Němcová z organizace ADRA. Organizace třeba provozuje vzdělávací centrum v Bejrútu, hlavním městě Libanonu, kde v chudobě žije přes milion a půl syrských, palestinských a iráckých uprchlíků. Nejvíce trpí děti, kterých je mezi nimi téměř polovina. A proto plánuje ADRA pro rok 2016 prostřednictvím projektu na podporu vzdělávání pomoci více než dvěma stovkám z nich dohnat zameškanou školní docházku a umožnit jim nastoupit do státních škol, jen co se pro ně uvolní místo. Další podobné centrum hodlá otevřít i na jihu Libanonu.

Přímo na místě konfliktu, v syrském Aleppu, pomáhá i Český červený kříž, který po nedávném zostření bojů zvýšil dodávky základní humanitární pomoci, jídla, pití a zdravotnických potřeb. Člověk v tísni se zde angažuje mimo jiné programem *Peníze za práci*, v rámci kterého vyplácí mzdu lidem, kteří se podílejí na revitalizačních pracích pro obnovu zničených měst.

Lidem poznamenaným válkou se věnuje i *Charita České republiky*. Na konci loňského roku se stala generálním poskytovatelem integračních služeb pro uprchlíky, kteří získali v České republice azyl, a bude mít na starosti pomoc při zajišťování ubytování, zaměstnání, vzdělávání či sociální a právní poradenství. Pomáhá také lidem, kteří utíkají před válkou na Ukrajině. V nejhůře zasažené oblasti okolo Doněcku v podstatě nefungují sociální služby a mnoho lidí přišlo o své domovy. *Charita* proto pro tyto oblasti pořádá materiální sbírku a v následujících měsících bude otevírat v Kyjevě nové domy pro uprchlíky.

9

Válečné konflikty jsou aktuální neustále

Projekty pomáhající v oblastech aktuálních válečných konfliktů zpravidla nemají díky velkému zájmu médií až takový problém sehnat prostředky, horší situace je ovšem u polozapomenutých konfliktů, kde peníze doopravdy chybí. „Je potřeba především oslovit českou veřejnost a přesvědčit ji k pravidelnému dárcovství,“ říká Tomáš Vyhnálek z organizace *Člověk v tísni*. „Proto na letošní rok chystáme kampaň v rámci festivalu Jeden svět a jednáme i s Českou televizí. Takto dopředu shromážděné dary pak lze využít právě pro financování pomoci v oblastech vleklých konfliktů, které nejsou v médiích tak populární, například v Kongu. A navíc nám umožňují urychleně zareagovat, když je potřeba – třeba v případě přírodních katastrof. V tomto roce se je chystáme použít v souvislosti s jevem El Niño, který bude letos extrémně silný a očekává se, že v Etiopii způsobí katastrofální sucha,“ dodává.

Podobně rychlou reakci si vyžádalo i zemětřesení v Nepálu v loňském roce, kdy české neziskovky nabídkou okamžitou pomoc. Ovšem situaci na místě krátce poté zkomplikovala několikaměsíční blokáda obchodu s Indií, která veškeré navazující projekty obnovy výrazně zpomalila. „Nepál je na dovozu z Indie velmi závislý a učit lidi stavět domy odolnější proti budoucím přírodním katastrofám zkrátka nejde, když není z čeho,“ podotýká Barbora Němcová z organizace ADRA. „V důsledku blokády chyběla v Nepálu celá řada základních komodit, včetně benzínu, plynu na vaření či léků... nebylo třeba ani zrní pro slepice,“ říká Němcová.

Některé programy kvůli tomu bude možné zahájit až v letošním roce. Rekonstrukce v Nepálu ještě nějakou dobu potrvá a práce budou letos pokračovat obnovou zavlažovacích zařízení pro místní zemědělce, která zemětřesení notně poničilo. Po fázi okamžité pomoci je totiž klíčové umožnit lidem co nejdříve se postavit na vlastní nohy.

Konflikt na Ukrajině už zmizel z prvních stránek novin, ale tamější situace se nezlepšuje. Válkou poničená země stále potřebuje pomoc, ovšem prostředky se shánějí čím dál obtížněji.

Lidská práva netáhnou

Kromě válek a přírodních katastrof je dalším z palčivých zahraničních témat boj za svobodu a lidská práva ve státech s autokratickými režimy. Týká se mnoha zemí od Libye a Barmy přes Nikaragu až po Kubu či Ázerbájdžán, ovšem taková témata se nepropagují snadno. „Lidi na ně neslyší. A přitom to není tak dávno, co i naše země byla na cestě k demokracii,“ říká Barbora Němcová. Pomoci na této cestě se ADRA snaží právě Barmě, zejména v odlehlejších oblastech, kde je situace velmi křehká a dosud tam panuje neklid. V rámci projektu na podporu rozvoje občanské společnosti tam před časem založila první komunitní kavárnu Veranda, která má sloužit pro setkávání a otevřenou diskusi a zároveň pro pořádání kulturních a vzdělávacích akcí. Cílem je motivovat a vzdělávat

ADRA

Podpora vzdělávání dětí syrských uprchlíků — ČÚ: 66888866/0300, VS: 333

Pomoc Nepálu po ničivém zemětřesení — ČÚ: 66888866/0300, VS: 380

Podpora rozvoje občanské společnosti v Barmě — ČÚ: 66888866/0300, VS: 161

ČLOVĚK V TÍSNI

Hlavní dárcovský účet — ČÚ: 76327632/0300

HESTIA

Dobrovolnictví (Národní dobrovolnické centrum) — ČÚ: 2700310906/2010

mladé Barmánce, a tím zvýšit jejich šanci na uplatnění na trhu práce.

Emoce poslední dobou silně rozvířila také debata o palmovém oleji. Ohrožení pralesů kvůli kácení sice stále pokračuje, ale co se vypalování týče, situace se znatelně zlepšila. Během nedávných jednání indonéské a malajsijské vlády se Indonésie zavázala podniknout řadu kroků, jak katastrofálním požárům propříštně zamezit, a vyhocená situace z minulého roku by se tak snad už neměla opakovat.

Nová témata a nové formy

V Čechách jsou kromě uprchlické krize, která je aktuální napříč státy, v kurzu i další témata. Pro letošní rok se chystá kampaň věnující se obnovitelným zdrojům a jejich dostupnosti pro české vesnice a města, kterou povede organizace *Greenpeace*. Její oficiální představení bude až v červnu, ovšem směřování je jasné už teď. „Cílem bude vytvořit

manuál pro starosty, jak přejít s celou vesnicí na plně obnovitelné zdroje energie. Ilustrovat to budeme na konkrétním příkladu obce Kněžice na Nymbursku, kde to téměř stoprocentně funguje už dnes,“ vysvětluje mluvčí Lukáš Hrábek. Z projektů zaměřených na ochranu životního prostředí stojí za zmínku i chystaná kampaň, která se ve spolupráci s experty a lékaři zaměří na to, jaké zdravotní dopady má na člověka masivní spalování uhlí v tepelných elektrárnách.

Zajímavým směrem je i důraz na dobrovolnictví. Kromě tradičních dobrovolnických pozic v neziskových organizacích se postupně začíná prosazovat i koncept dobrovolnictví firemního. Jde o systém, kdy firma místo peněžitých darů věnuje čas a schopnosti svých zaměstnanců, kteří pak v neziskových organizacích pomáhají s vedením projektů, účetnictvím či poskytují IT podporu. „Je to oboustranně výhodné. Organizace získají zkušenosti expertů, na které by jinak nedosáhly, a dobrovolníci z firem zase mají radost, že mohou spolu se svou firmou pomáhat přímo, a nikoli zprostředkovaně, třeba firemním dárcovstvím,“ říká Barbora Komberec Novosadová z organizace

HESTIA. V plánu jsou potom i programy na podporu komunitního dobrovolnictví, které se snaží o větší zapojení občanů do komunitních aktivit v rámci své obce. Různých komunitních spolků, regionálních organizací a skupin lidí, kteří pečují o své okolí, je už v Česku několik tisíc. Právě takové projekty a malá sdružení v českých městech a obcích mimo jiné podporuje Nadace Via, která podporuje aktivní lidi měnící své okolí k lepšímu.

Nová jsou v Čechách nejen témata, ale i formy fundraisingu. Změny se chystají v systému výběru peněz i v tak zavedených projektech, jako je *Pomozte dětem*, a objevují se i nové moderní přístupy. Jedním z nich je například iniciativa *Slavíme velkoryse*, která nabízí online platformu pro vytvoření události, jako je svatba či oslava narozenin. V rámci této události pak uživatel namísto toho, aby sám přijímal dary, uspořádá soukromou sbírku, jejíž výtěžek jde na konkrétní projekt *Člověk v tísni*. „Je to sympatická možnost, jak důstojně a hlavně hravě přispět na naši činnost,“ míní Tomáš Vyhánek. České neziskovky zkrátka dokážou držet krok s dobou a svými projekty nejen pružně reagují na aktuální dění, ale umí to udělat i s nadhledem. ✕

Sýrie a uprchlíci jsou aktuálně asi největším tématem, které hýbe českými neziskovkami. Jedná se o jednu z nejhorších humanitárních katastrof posledních let.

JAK ČEŠTÍ RAPERŮ V BANGLADÉŠI POMOHLI DĚTEM

TEXT: LEOŠ KYŠA, FOTO: ADRA

Příběh spojení mezi českou rapovou kapelou Pio Squad a dětmi z bangladéského slumu ukázalo, že v oblasti filantropie není o zajímavé příběhy nouze.

Místo, o kterém bude řeč, se jmenuje Čalantika. Je to vzdělávací centrum v Dháce, bangladéském hlavním městě. Centrum zřídila česká organizace ADRA za přispění dárců v roce 2013. Zdarma zdejšími dětem poskytuje třeba předškolní přípravu. Vzdělávají se v něm ovšem nejen děti, ale i jejich rodiče, kteří se tu učí třeba kurzy gramotnosti nebo šití. Co s tím ale mají společného raperi a hiphopeři z jihlavské skupiny Pio Squad?

„Prostě jsme se dostali na přednášky věnované problematice Bangladéše, které proběhly v Jihlavě a v jejichž rámci již zazněly první střípky informací o Čalantice. První impuls přišel ale tak trochu zvenčí – od přítele kapely, který citelně vnímá nejrůznější tíživé otázky našeho světa a který jako první přišel s tím, že by bylo skvělé posunout rap zase o krok dál a jeho prostřednictvím pomoci tam, kde je to znatelně třeba,“

12

„...bylo skvělé posunout rap zase o krok dál a jeho prostřednictvím pomoci tam, kde je to znatelně třeba,“ říká manažer Pio Squad.

Slum tvoří jednoduché příbytky z plechu spojené bambusovým lešením, které stojí ve vodě. Tento „rybník“ uprostřed velkoměsta je plný odpadků a splašků ze slumu.

vysvětluje manažer kapely Rudolf Rokoš. Nakonec se s tématem v kapele tak sžili, že netrvalo dlouho a Čalantika pro ně nabyla konkrétních rozměrů a pomalu si začali balit kufry.

Propojit světy

Proč balit kufry? Kapela se rozhodla na místo vypravit a se zdejšími dětmi natočit novou písničku a k ní klip, který představí svým fanouškům a vůbec posluchačům hudby, kterou dělají.

Nešlo ale o klip samotný. Ten se měl stát jen nástrojem, jak problém Čalantiky představit a získat pro ni u nás doma podporu. Vše samozřejmě probíhalo ve spolupráci s organizací ADRA na velmi důvěrné a přátelské rovině. Všichni od začátku přemýšleli, jak nejen vytvořit dobrou píseň, ale také jak celý takto pojatý projekt podpory Čalantiky co nejdál

ČALANTIKA Slum tvoří jednoduché příbytky z plechu spojené bambusovým lešením, které stojí ve vodě. Tento „rybník“ uprostřed velkoměsta je plný odpadků a splašků ze slumu i ze sousedních vícepatrových budov. Slumové přístřešky jsou nalepené jeden na druhý, řada za řadou. Žije zde více než 12 tisíc lidí, každá rodina obývá max. 5–10 m². Není zde zajištěna pitná voda ani fungující kanalizace. Rodiny sdílí společné latríny, pro užitkovou vodu chodí s barely na několik stanovišť rozmístěných po slumu. Vaří se v hliněných pískách, topí se vším, co hoří. Nejčastější zaměstnání dospělých: pracovníci/šičky v textilních továrnách, pomocníci v domácnostech, řidiči rikš, nádeníci na stavbách a zametačky na ulicích. Děti běžně plní následující práce a povinnosti: pracují jako drobní prodáváci na tržističkách, nosiči zeleniny, čističi bot, žebráci, pomocníci v textilních továrnách a na stavbách nebo pečují o domácnost a mladší sourozence.

ADRA zdejším dětem poskytuje třeba předškolní přípravu. Vzdělávají se zde ovšem nejen děti, ale i jejich rodiče, kteří se tu učí třeba kurzy gramotnosti.

a neefektivněji šířit, a dosáhnout tak maximálního ohlasu veřejnosti.

„Jednak jsme chtěli propojit náš svět s tím na opačné straně zeměkoule, a zároveň nám byla blízká otázka žití ve velkoměstě, v obřím slumu. Vzdělání – a je potřeba si uvědomit, že tady mluvíme o nejzákladnějším osvojení čtení, psaní, počítání atd. – není v Dháce samozřejmostí. I to nás motivovalo k uskutečnění tohoto nápadu; umožnit rozvoj tam, kde se ho vlivem nejrůznějších sociálních, ekonomických nebo zdravotních faktorů zcela nedostává,“ dodává Rokoš.

ADRA je mezinárodní nevládní humanitární organizace poskytující pomoc lidem v nouzi tak, aby dokázali žít život do vlastních rukou. V zahraničí pomáhá při mimořádných událostech i dlouhodobých rozvojových projektech, v České republice se zaměřuje na podporu dobrovolnictví a globální rozvojové vzdělávání.

CENTRUM ČALANTIKA je centrum pro vzdělání v bangladéšském hlavním městě Dháce. Zdarma poskytuje dětem ze slumu Čalantika předškolní přípravu, která je nezbytná pro přijetí do první třídy a je běžně placená. Centrum podporuje děti i po jejich odchodu na státní školy a motivuje je k tomu, aby své vzdělání úspěšně dokončily. Pracuje se tu i s rodiči dětí, kterým se nabízí například kurzy gramotnosti a šití. Centrum bylo zřízeno v roce 2013 organizací ADRA za přispění dárců; v roce 2015 sem docházelo 80 dětí od 5 do 12 let a stejný počet rodičů.

Podle něj byla Čalantika od počátku jedno velké dobrodružství a cesta do neznáma. „Samozřejmě, že došlo i k několika dost dramatickým momentům. Prostředí a situace ve slumech a osudy místních obyvatel svou podstatou obtížné podmínky přímo slibovaly. Ovšem díky tomu, že jsme měli jasný cíl a byli jsme připraveni na určitý šok, jsme celou akci vyřešili efektivně a projekt splnil svůj účel,“ dodává Rokoš.

V listopadu 2014 se tak členové kapel Pio Squad, Efko, Eurodel, De Puta Madre, DJ J-Kid a Ruda vydali do Dháky, jednoho z nejlidnatějších měst světa. Výsledný videoklip i samotná skladba – na jejichž tvorbě mimo jiné

14

JEDNAK JSME CHTĚLI PROPOJIT NÁŠ SVĚT S TÍM NA OPAČNÉ STRANĚ ZEMĚKOULE, A ZÁROVEŇ NÁM BYLA BLÍZKÁ OTÁZKA ŽITÍ VE VELKOMĚSTĚ, V OBŘÍM SLUMU.

Rudolf Rokoš, manažer kapely Pio Squad

spolupracoval bangladéšský pěvecký sbor Shor Shongitaloy, večerní škola pro pracující děti Milon Memorial Night School a místní rapeři, Erlik a Cloz Fahim – vznikaly při setkávání s lidmi, návštěvě slumů a centra Čalantika, večerní školy či dětských pracovních dílen.

V Česku pak proběhlo devět koncertů a vrcholný desátý koncert a slavnostní premiéra videoklipu Čalantika.

Fanoušci kapely vše vzali za své a Čalantiku podpořili. Nakonec se v rámci projektu „Pio Squad pro Čalantiku“ vybralo 453 204 korun.

„Jsme v první řadě kapela, děláme na novém albu a žádný takový projekt teď nepřipravujeme, ale pokud přijde další výzva s obdobným nábojem a najdeme jasnou vizi, jak ji propojit s hudbou, nebudeme váhat a zase se zapojíme,“ uzavírá za Pio Squad Rudolf Rokoš.

X

Vytvořený videoklip i samotná skladba vznikaly při setkávání s lidmi a návštěvách slumů.

15

„Prostředí a situace ve slumech a osudy místních obyvatel svou podstatou obtížné podmínky přímo slibovaly,“ říká manažer Rudolf Rokoš.

EFEKTIVITA NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ

LÉKAŘI BEZ HRANIC

TEXT: PAVEL GRUBER

Je nezisková organizace efektivní? Z mého pohledu je, pokud dobře naplňuje své poslání, svůj raison d'être. Tedy pokud úspěšně léčí lidi, zachraňuje týrané psy nebo usnadňuje seniorům terminální stádium jejich života. Nicméně následná přirozená reakce každého dárce obvykle je: To je sice fajn, ale kolik to celé stojí?

Tím se dostáváme do citlivé oblasti provozních nákladů neziskových organizací. Každá organizace, tedy i nezisková, je přirozeně má, nicméně u neziskové organizace se automaticky předpokládá, že budou pokud možno co nejmenší. Zde se každá organizace dostává mezi dva mlýnské kameny – z jedné strany je to tlak dárců a veřejnosti na minimalizaci nákladů a z druhé strany pak potřeba mít kvalitní profesionály, kteří dokážou realizovat projekty v obtížném prostředí. Abych byl konkrétní: potřebujete lidi, kteří jsou schopni vést projekt za miliony eur, udržet finanční kázeň a následně vše vyúčtovat. Lidi, kteří mluví dvěma a více jazyky nebo kteří zvládnou logistické výzvy jako třeba dopravit včas desítky tun zásob na potřebné a často velmi odlehlé místo. Pokud budu mluvit za *Lékaře bez hranic*, tak mohu říci, že jsme tuto otázku vyřešili už dávno přijetím závazku, že minimálně 80 % všech našich prostředků musí být využito na vlastní poslání organizace a maximálně 20 % smí jít na podpůrné náklady. Tento závazek stále globálně dodržujeme. Pro lepší představu: v roce 2014 jsme z každé stokoruny použili 80 korun na přímou realizaci projektů, 14 korun na získávání dalších prostředků a 6 korun na administrativní náklady. Tento poměr transparentně komunikujeme a našim dárcům je znám.

Klíčových 14 %

Leckoho může zarazit 14 % použitých na získávání dalších darů – není to příliš? Tím se dostáváme do další oblasti, která činí srovnávání efektivity a podpůrných nákladů obtížnou. V případě humanitární pomoci je nutné, aby byla skutečně nezávislá, neutrální a nestranná, jinak nemůže být účinná. A v *Lékařích bez hranic* věříme, že klíčovou podmínkou takové nezávislosti je nezávislost finanční (pokud organizace působí uprostřed ozbrojeného konfliktu, kde musí získat uznání od všech bojujících stran, tak jako jedna z prvních otázek při vyjednávání padne: A kdo vás platí?).

V roce 2014 pocházelo z institucionálních zdrojů (tedy od vlád) jen 9 % našich příjmů, 89 % jich bylo od soukromých dárců. Získávat takto ohromné prostředky je samozřejmě nákladné a ukazuje to důležitou skutečnost: nezávislost má svoji cenu! Vyžaduje to však od dárců pochopení a ztotožnění se s hodnotami organizace.

Existují nějaké mechanismy, jak si může nezisková organizace hlídat efektivitu? Existují a jsou hned dva – vnitřní a vnější. Z vnitřního pohledu je možné se inspirovat v komerčním prostředí a používat celou řadu indikátorů. V *Lékařích bez hranic* pravidelně sledujeme míru návratnosti každé koruny, kterou použijeme pro získání dalších darů,

80 % VŠECH NAŠICH PROSTŘEDKŮ MUSÍ BÝT VYUŽITO NA VLASTNÍ POSLÁNÍ ORGANIZACE A MAXIMÁLNĚ 20 % SMÍ JÍT NA PODPŮRNÉ NÁKLADY.

sledujeme efektivitu nábora nových spolupracovníků – kolik peněz nás stojí jeden nový spolupracovník nebo kolik odjezdů na misi připadá na jeden úvazek v kanceláři. Pečlivě také hlídáme, aby naše náklady v ústředí a podpůrných kancelářích nikdy nerostly rychleji než naše náklady na misích – tedy tam, kde děláme naši vlastní práci. Klíčovým vnějším faktorem je pak tlak našich dárců.

Každá nezisková organizace si musí vážit aktivních dárců. Těch, kteří se pečlivě rozhodují, než se organizaci rozhodnou podpořit, a nereagují jen na kupříkladu náhodné oslovení na ulici. Dárců, kteří prostudují výroční zprávu a neváhají se zeptat na jednotlivé náklady a aktivity. Podpora a kultivace těchto lidí by měla být společným cílem všech neziskových organizací. ✘

PAVEL GRUBER (1973) je ředitelem české pobočky mezinárodní organizace *Lékaři bez hranic*. Pomoci druhým se poprvé výrazněji věnoval v devadesátých letech, kdy působil v Bosně. Po vystudování Fakulty sociálních věd Karlovy univerzity však zamířil do komerční sféry. K humanitární činnosti se vrátil v roce 2006. Od roku 2011 je pak zaměstnancem *Lékařů bez hranic* a věnuje se nábora nových dobrovolníků, získávání finančních prostředků a zvyšování povědomí o humanitárních krizích prostřednictvím médií a různých veřejných aktivit.

ROLNÝ, NEJVĚTŠÍ TOVÁRNA NA ODĚVY

TEXT: LEOŠ KYŠA

„Boty od Bati, oblečení od Rolného“, říkalo se za první republiky. Podnikatel Arnošt Rolný pomáhal vybudovat na dlouhá desetiletí skvělé jméno Prostějova coby centra oděvního průmyslu u nás. A stejně jako Baťa i on vynikal ve filantropii a péči o své zaměstnance.

„Během dvaceti let dokázal Rolný z malého podniku vybudovat oděvní fenomén oslovující nejširší masy. Zasloužil se o industriální rozvoj města Prostějova, ale především o československou proslulost zdejší konfekční výroby, zvláště v produkci pánských a chlapeckých oděvů,“ shrnuje Rolného kariéru Ludmila Cvrčková Porkertová v knize *Pivo, zbraně i tvarůžky*.

Jeho cesta skutečně začala od píky. Jeho otec byl krejčí a pracoval pro firmu Nadl, kde přešival staré vojenské mundúry. Postupem času se osamostatnil jako drobný živnostník. Když mu zemřel otec, vrhl se Arnošt – po nasbíraných zkušenostech z Vídně – jako jediný ze sourozenců do práce v rodinném podniku. Před válkou byl jeho rozvoj pomalý,

přestože se rodinné firmě dařilo. Hlavně díky důrazu na konfekci. Rok 1914 a narukování Arnošta Rolného na frontu ale firmu málem položilo.

Baťa 9, Rolný 6

Po vzniku Československé republiky převzal od matky celou firmu a začal ji rozvíjet na principech, které uplatňoval Tomáš Baťa. Po jeho vzoru postupně – vzhledem ke zvyšující se poptávce po jeho zboží – přešel na pásovou výrobu a začal zakládat filiálky. Nakonec jich měl po republice kolem stovky. Pobočky měl ale nejen v Československu. Svě sítě prodejen měl v deseti různých zemích. V africké Casablance dokonce vlastnil i továrnu na výrobu konfekce.

Zajímavý byl jeho důraz na výběr prodejních domů. „Důležitá byla jejich poloha v centru města, snadná dostupnost, možnost využití výkladní skříně, vzdušnost i osvětlení prostoru. Současně založil celé reklamní oddělení, které mělo za úkol inzerovat, vytvářet atraktivní a ve všech výlohách totožné prezentace, tvořit katalogy a vymýšlet speciální prodejní akce,“ píše opět Ludmila Cvrčková Porkertová. Jedním z hesel jeho firmy bylo: Rolný, největší továrna na oděvy. Během hospodářské krize pak zavedl jednotné prodejní ceny. Zajímavé

Pobočky měl Arnošt Rolný nejen v Československu. Svě sítě prodejen měl v deseti různých zemích. V africké Casablance dokonce vlastnil i továrnu na výrobu konfekce.

Rolný – stejně jako Baťa – založil školu pro zaměstnance. Za války zde studovalo až 600 mladých mužů a žen. Důvodem bylo i to, že studium zachraňovalo mladé lidi od nuceného nasazení v Říši.

je, že zatímco Baťa nařídil, aby jeho ceny končily číslem devět, Rolný vybral číslo 6. A tak mohl také přijít se sloganem, že je levnější než Baťa. Zákazníky rovněž informoval o kalkulaci ceny. Každý si tak mohl přečíst, jak konečná cena jeho oděvu vznikla, a to včetně nákladů na mzdy zaměstnanců.

A aby toho srovnávání s Baťou nebylo málo, stejně jako on založil Rolný školu pro své zaměstnance. V průběhu války zde studovalo až 600 mladých mužů a žen. Číslo bylo vysoké mimo jiné proto, že studium na škole zachraňovalo mladé lidi od nuceného pracovního nasazení v Říši. Ve své vile dokonce nechal vybudovat internát pro studenty. Rodiče pak za studenty neplatili nejen školné, ale ani ubytování a stravu. Sám Rolný pak své studenty aktivně vedl k lásce ke vzdělání a morálce.

Pomoc potřebným

Majitel firmy se o své zaměstnance vůbec staral příkladně. Přispíval jim třeba na penzi, nabízel úrazové pojištění a založil podnikovou nadaci, z níž se vyplácely peníze rodině při tragickém úmrtí pracovníka či prostředky pro

zaměstnance, kterým se stala nějaká nehoda – požár rodinného domu, povodeň a podobně. Pro zaměstnance také založil sportovní oddíl, kde mohli sportovat. Rolný se ale staral nejen o své zaměstnance a studenty; v Prostějově pomáhal i ostatním. Podporoval chudé i staré a spolufinancoval ve městě také jesle. V roce 1942 obdržel za svou charitativní činnost titul komtura řádu sv. Řehoře Velikého od papeže Pia XII.

Jeho heslem zkrátka bylo, že nelze vše dělat jenom pro zisk. Pracoval hlavně pro úspěch. Ani ten ale nebyl nejdůležitější. Zaměstnancům kladl na srdce, aby pečovali hlavně o své zdraví a něco, čemu bychom dnes mohli říkat duchovní rozvoj.

Celý život se vyhýbal politice. Ani to, ani jeho charitativní činnost mu ale nebyly po válce nic platné. Už v roce 1946 mu byl podnik znárodněn a veškerý rodinný majetek pak ztratil po roce 1948, kdy byl i perzekvován. Vlivem událostí pak zemřel předčasně v roce 1950.

ARNOŠT ROLNÝ (1887–1950) po své matce převzal malou oděvní firmu, kterou založil ještě jeho otec. Během éry první republiky z ní udělal světoznámou firmu hlavně v oblasti pánských a chlapeckých oděvů, která měla pobočky po celém světě včetně Afriky. Staral se o své zaměstnance, poskytoval jim i na dnešní dobu nadstandardní výhody. Pečoval také o chudé a přestárlé v Prostějově, kde měla jeho firma sídlo a kde se po válce stala základem znárodněného podniku OP Prostějov.

VŠECHNY NEZISKOVKY JSOU ZISKOVKY

LEOŠ KYŠA

Facebook má jednu skvělou vlastnost – dříve nebo později zjistíte, kteří vaši kamarádi, přátelé a známí jsou naprostí idioti. Čert ví, proč to tak je, že se tu lidé obnaží víc než v každodenním osobním styku. Navzdory tomu, že na Facebooku vaše názory „uslyší“ mnohem víc lidí, než když je pronesete v hospodě, má většina uživatelů pocit, že je Facebook nějak uzavřenější, intimnější platforma, a mnohdy na něm své nitro odhalí více než v nálevně po desátém pivu. A tak je Facebook plný nenávisti, zahořklosti a neuvěřitelně pitomých názorů. Lidé je sami nejen plodí, ale také sdílejí různé obrázky plné instantních mouder a velkohubých prohlášení. Naposledy se přes mou zeď na Facebooku prohnal obrázek s nápisem „Všechny neziskovky jsou ziskovky“.

Berou miliardy

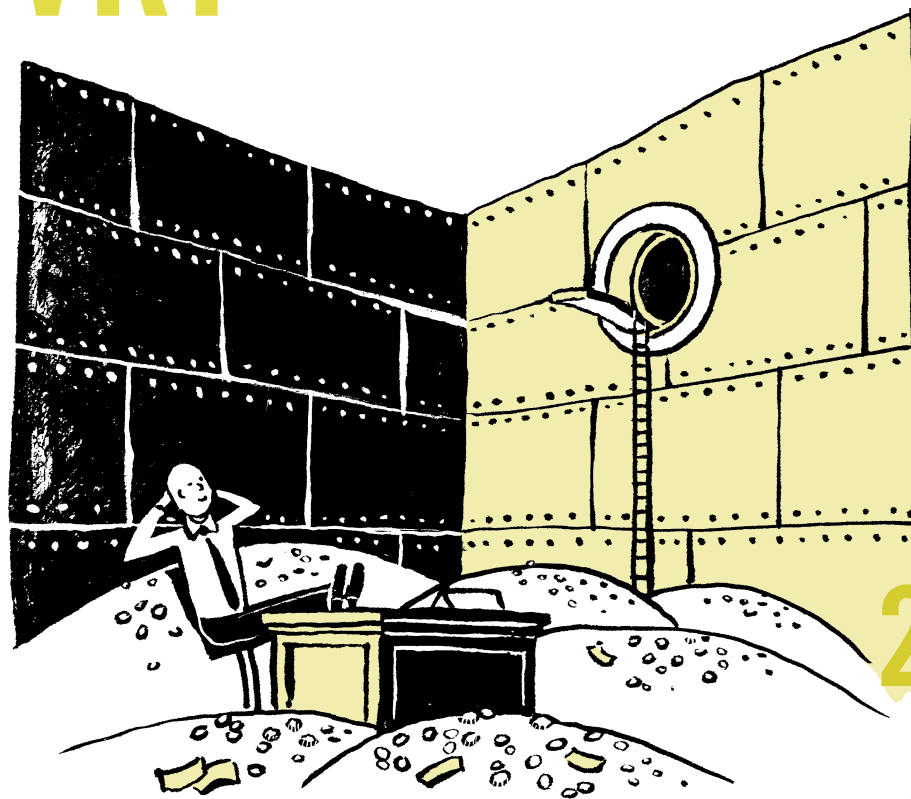
Autor v něm píše (předkládám bez gramatických chyb a neskutečného množství vykřičníků): „Opravme svůj slovník a říkejme jim pravým jménem. Mají příjem, mají zaměstnance, mají nóbl autíčka, berou peníze z charit, somrujou z veřejných sbírek, z dětiček, z postižených, a k tomu berou miliardy ze státní kasy... Jsou to ziskovky.“ Tento nesmysl sdílely a „lajkovaly“, tedy uznaly za správný, stovky lidí.

Žijeme vskutku v bláznivé době. Ne snad, že by závist, nenávist a hloupost nekvetly v každém čase, ale dřív se alespoň schovávaly doma za zavřenými dveřmi a jen ve složitých situacích se dokázaly prodrat ven. Nyní, zdá se mi, se však stalo normou nestydět se za svou hloupost, omezenost a nenávist. Ze všech stran k nám, nejen na sociálních sítích,

proudí spousty slovního bahna plného odporosti. Schytávají to nejen uprchlíci a (tradičně) Romové, ale čím dál více i ti, kteří se snaží lidem okolo sebe pomáhat. „Sluníčkáři“ se jim říká. Je to pro mnohé odporný druh člověka, který je odporný lidem. Ano, toto je v dnešní době považováno za odporost. Sluníčkáře je proto třeba vykořenit. A protože mnozí z nich pracují v neziskovkách, zrušme, říká lid, i ty neziskovky.

Kořeny oné nenávisti k neziskovkám vězí hlavně v neuvěřitelné neschopnosti spočítat si jedna plus jedna. Lidé často vidí sumu, která případně jedné neziskovce, a řeknou si: „Fíha, to je milionů.“ Ale nenapadne je, že většina těch peněz jde potřebným a na provoz neziskovky a platy zaměstnanců míří často směšné částky, za které by dost možná v Ostravě nepracoval ani bagrista (a tohle přirovnání zrovna sedí, můj bratr v Ostravě jako bagrista pracuje, a když jsem mu řekl, kolik berou lidé v Praze v jedné neziskovce, prohlásil, že za takové peníze by do toho bagru teda ani nevlezl).

Zároveň panuje mezi určitými lidmi zvláštní představa, že v neziskovce lidé jenom sedí, pijí kafe a říkají ostatním, co mají dělat. Že práce v neziskovce obnáší třeba starost o bezdomovce, umírající či drogově závislé na ulici, o které se stát nedokáže postarat, a jenom díky neziskovkám ti lidé dál nešíří třeba žloutenku či virus HIV a nežijí se krádežemi, to už nikomu nějak nedochází. Stejně jako to, že neziskovky suplují mnohem levněji stát v oblastech, kde ten neumí nebo nechce efektivně zasáhnout.

Odpudiví filantropové

Aby v tom neziskovky nebyly samy, svou dávku nenávisti si odnáší i filantropové „Beztak si to odečtou z daní...“ To je běžné vysvětlení, proč bohatí lidé dávají peníze na dobročinné účely. Je to ona obecně přijatá roztomilá představa, že dát peníze darem neziskovce, je finančně výhodnější, než si je nechat. Další rozšířený mýtus je třeba tento: „Jenom si tím vykupují špatné svědomí.“ Ukazuje to zažitou představu, že vlastně každý, kdo má významnější majetek, ho ukradl.

Jako člověk stojící mimo filantropii i neziskový sektor musím před vámi, filantropové a lidé z neziskovek, smeknout. Ti, co dávají, za to často sklízí jen

podezření. Ti, co ty peníze zužitkovávají, zase mnohdy pohrdání. A přesto to děláte, protože víte (nebo cítíte), že to má smysl. Že pomáháte světu okolo sebe, i když vám za to třeba nikdo neřekne ani prostě děkuji nebo alespoň nezamručí slovo uznání, že si dobrovolně odtrhnete a dáte ostatním. Často ve prospěch těch, co v tom vidí jen nějaký švindl, podfuk či vykupování svědomí.

Někde mezi závistivci, lidmi z neziskovek a filantropy stojíme my – šedá zóna. A nejspíš je na čase, abychom, když už nemůžeme ani dávat, ani pomáhat, říkali alespoň nahlas všem ostatním, že to, co děláte, je správné a děkujeme vám za to. Já svůj dluh napravuji tady a teď: DÍKY.

LEOŠ KYŠA (1979) je novinář, publicista, spisovatel. Věnuje se kritické analýze tzv. paranormálních jevů a víry v tyto jevy. Organizátor veřejných přednášek Věda kontra iracionalita. V letech 2015 až 2016 šéfredaktor časopisu *Umění darovat*.

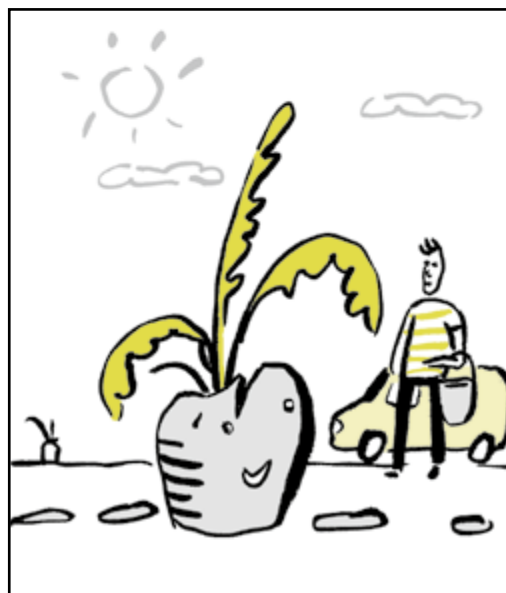
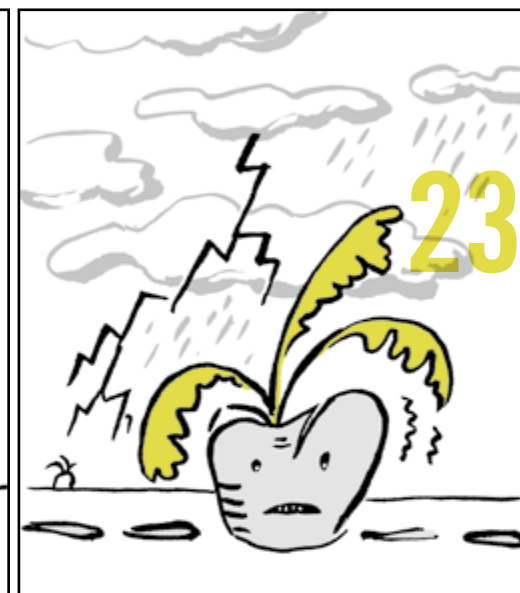
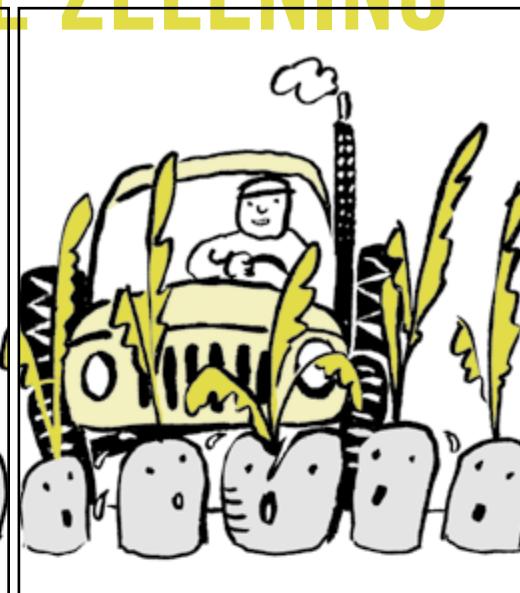
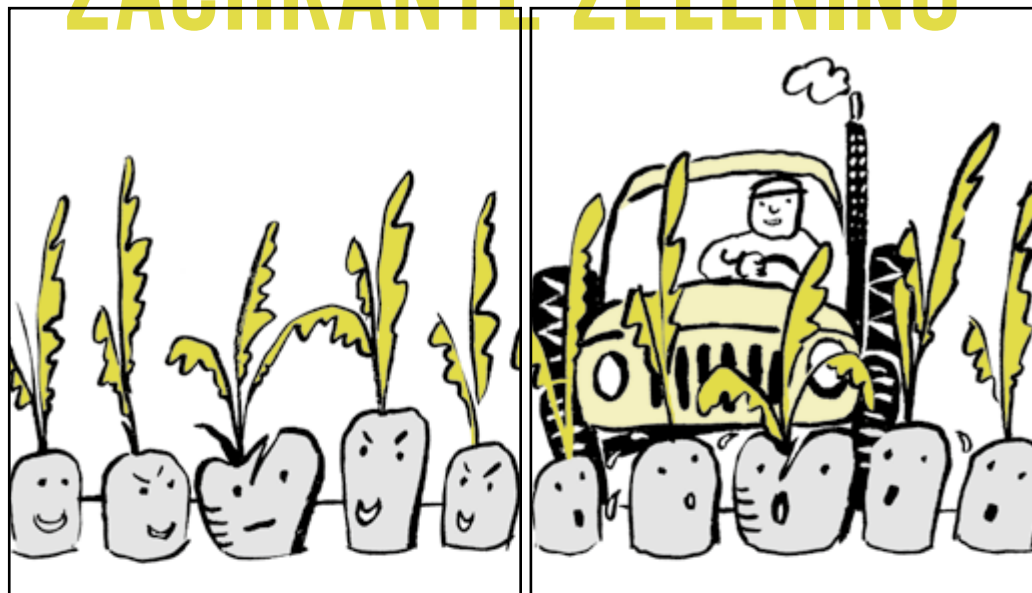
I KŘIVÉ JÍDLO JE JÍDLO

„Třetina všeho vyprodukovaného jídla na světě se vyhodí nebo znehodnotí. Pokud by byly tyto potraviny zachráněny, nasatily by se jimi asi tři miliardy lidí. V Evropě připadá na jednoho člověka 96 až 115kg vyhozeného jídla za rok,“ tvrdí aktivisté na stránkách Zachranjidlo.cz. Faktem je, že se u nás a v jiných vyspělých státech zpracovává třeba pouze zelenina a ovoce, které jsou esteticky krásné. Plodiny, které jsou příliš malé, příliš velké, příliš křivé, špatně uříznuté nebo mají nevhovující barvu, skončí na poli k zaorání. Přitom jsou stejně kvalitní jako ty „hezké kousky“.

Změnit tohle plýtvání jídlem má takzvané paběrkování. „Po vzoru britské organizace *Feedback* jsme se rozhodli, že pro tyto plodiny začneme jezdit, sbírat je a darovat je takzvané potravinové bance, která dál přerozděluje jídlo potřebným lidem. Přijde nám nesmyslné nechávat na poli tuny jídla, jehož jediným problémem je to, že nesplňuje kritéria svým tvarem, barvou nebo velikostí,“ říkají lidé ze Zachranjidlo.cz. Můžete se k nim klidně přidat.

22

ZACHRAŇTE ZELENINU

DAROVÁNÍ JE SPONTÁNNÍ IMPULZ

TEREZIE KREJBYCHOVÁ (1979) je trenérkou a rozhodčí olympijského boxu. V roce 2013 založila Českou paraboxerskou asociaci, která umožňuje lidem na vozíku realizovat se v novém sportovním odvětví, boxu na vozíku. V současnosti rozjíždí projekt fyzického i mentálního tréninku pro komplexní návrat do života lidí po fatálních úrazech.

Foto: David Neff

1. V čem spočívá umění darovat?

Někomu něco darovat pro mne znamená upřímný spontánní impulz. Takový, kterým chci příjemce rozradostnit na jakékoli úrovni vnímání bez toho, aniž bych očekávala jinou zpětnou vazbu než tu, že se mohu radovat s ním.

2. Děláte něco, co vám nepřináší materiální zisk a nesouvisí to s vaší rodinou?

Založila jsem Českou paraboxerskou asociaci, která otevřela dveře dalšímu sportovnímu odvětví pro hendikepované. Jedná se o box na vozíku. Trénuji box vozičkáře, kteří mají zájem o tento druh sportu. Zároveň školím další trenéry. Nyní rozjíždíme projekt, kdy propojíme nejen trenéry boxu, ale i mentální kouče z řad hendikepovaných, abychom lidem po úrazu ukázali, že skončit na vozíku rozhodně neznamená vzdát se života plného radosti, síly a úspěchů.

3. Vzpomenete si, kdy jste něco takového udělala poprvé a proč?

Před necelými třemi lety se moje kolegyně, bývalá reprezentační trenérka ženského boxu, vrátila ze zahraničního turnaje boxu s tím, že tam viděla boxovat vozičkáře. Připadalo mi to fantastické. Rozhodly jsme se, že tuto možnost musí dostat hendikepovaní i tady u nás. Je to něco nesku-tečného, když zjistíte, kolika klukům, ale i holkám jste splnili velký sen. Ano, i vozičkář může být výborný boxer.

4. Která oblast filantropie je vám blízká?

Jsou mi blízké všechny oblasti, kdy dáváte druhým něco ze svého umění a času, i když neoplýváte finančními prostředky.

5. Jaký by měl být vztah mezi filantropickými aktivitami a státem?

Stát, tedy jeho představitelé, by se měl chovat filantropicky a priori, a jít tak příkladem. Vždyť kdo jiný by měl usilovat o zlepšování kvality života občanů?

6. Měli bychom o filantropii mluvit?

Měli bychom o ní doslova křičet. Ale pouze ve smyslu, abychom ukázali dalším lidem, že je filantropie třeba. Abychom probudili v dalších geneticky kódovaný altruismus, ve který já věřím.

7. Myslíte si, že mecenáši a filantropové si svou činností vykupují svědomí?

Kdo ví. Ale je to vůbec důležité?

8. Kdo nebo co rozhoduje o tom, kam nasměrujete svůj čas, peníze a energii?

O penězích jen já sama. O čase a energii velmi často moje šestiletá dcera.

9. Kdybyste měla neomezené množství prostředků a volného času, na co byste se zaměřila?

Abych dotáhla parabox na paralympiádu. Protože vidím, jak je to jako meta a hnací motor pro ty kluky a holky důležité.

UMĚNÍ DAROVAT

THE ART OF GIVING

ČTVRTLETNÍK PRO OBNOVU
ČESKÉ FILANTROPIE

16 / JARO 2016

Vydává Nadace Via, Jelení 195/9, 118 00 Praha 1
Redakční rada Ivana Janečková, Václav Dejčmar,
Miroslav Motejlek, Marek Šálek, Jiří Bárta
Šéfredaktor Leoš Kyša
Grafická úprava Tomáš Brichcín, Robert V. Novák
Jazyková redakce Boris Hokr
Externí spolupráce David František Wagner,
Ludmila Hamplová, Kateřina Soudková
Produkce Petra Fronková
Ilustrace Jan Laštovička
Tisk Indigoprint

Vaše náměty a připomínky zasílejte na e-mail:
umenidarovat@nadacevia.cz, kde můžete
také objednávat zasílání časopisu zcela zdarma.
ISSN 1805-4390, ev. č. MK ČR E 20786
Neprodejné

NADACE VIA

www.nadacevia.cz, www.umenidarovat.cz

**ČASOPIS UMĚNÍ DAROVAT VYCHÁZÍ DÍKY PODPOŘE
DONA HAMERA, MARKY BEDNAR A VÁCLAVA DEJČMARA.**